

تحلیلی بر مؤلفه‌های ارتقای فرهنگ محیط‌زیستی مطالعه موردی: کارکنان مجتمع تولید روی بندرعباس

سید محمد رضا انجوی^۱، شانتیا قاسم زاده^۲، هادی سالاری^{۳*}

۱- کارشناس ارشد مدیریت صنعتی، مدیر عامل مجتمع تولید روی بندرعباس

۲- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی شیمی، مدیر HSE مجتمع تولید روی بندرعباس

۳- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی ایمنی، بهداشت و محیط زیست، مسئول واحد بهداشت مجتمع تولید روی

بندرعباس hadisalari_hse@yahoo.com

چکیده

در سالهای اخیر، بحرانهای محیط زیستی یکی از مهمترین چالشهایی است که در قرن حاضر بشر با آن رو به روست. بسیاری از دانشمندان برای کاهش بحرانهای محیط زیستی یا پیشگیری از آنها ضرورت و لزوم برقراری ارتباط و تعامل جدید بین طبیعت و انسان، و همچنین نیاز به یک فرهنگ محیط زیستی جدید را مطرح کرده‌اند. پژوهش حاضر بر آن است تا فرهنگ محیط زیستی و عوامل مؤثر بر آن را در مجتمع تولید روی بندرعباس بررسی کند. این تحقیق با استفاده از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای و بهره‌گیری از پرسشنامه انجام شده است. در مجموع، ۲۲۲ پرسشنامه کامل جمع‌آوری شد و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که فرهنگ محیط زیستی با متغیرهای امکانات و خدمات ارائه شده، احساس کارآمدی و آموزش محیط زیستی رابطه‌ای مثبت و معنادار دارد و با متغیرهای دانش محیط زیستی و هنجار اجتماعی دارای رابطه‌ای غیرمعنادار است. نتایج آزمون رگرسیون چند متغیره بین متغیرهای مستقل و فرهنگ محیط زیستی نشان می‌دهد که از بین متغیرهای وارد شده در مدل، دو متغیر فرصتها و امکانات ارائه شده و احساس کارآمدی معنادار هستند.

واژگان کلیدی: محیط زیست، تولید روی بندرعباس، فرهنگ محیط زیستی، احساس کارآمدی.

۱- مقدمه

بحران محیط زیستی یکی از مهمترین چالشهایی است که بشر در قرن حاضر با آن روبه‌روست. تغییر در آب و هوا، کاهش تنوع زیستی، تخریب محیط زیست، و فجایع به وجود آمده ناشی از آن، کمبود آب، و بسیاری دیگر از مشکلات، واقعیت‌هایی هستند که تغییراتی را در الگوهای زندگی نسل حاضر ایجاد کرده‌اند و آینده را نیز تحت تأثیر قرار خواهند داد. شیوه‌ی رویارویی با این بحران محیط زیستی قطعاً در کیفیت زندگی نسل حاضر و آتی تعیین‌کننده است. با این حال محدوده‌ی عمل وسیع نیست... (ایزاک مارکز و همکاران، ۲۰۱۱). بسیاری از این مشکلات محیط زیستی در فقدان آگاهی و ضعف فرهنگی، در ارتباط بین انسان و طبیعت ریشه دارد (شبییری و همکاران، ۲۰۱۵). در این جهان به سرعت در حال تغییر، یکی از تغییرات بسیار مهم در تفکر معاصر، بازنگری در درک افراد از رابطه‌ی بین انسان و طبیعت است. علاوه بر این، بحران محیط زیستی نیاز ضروری به یک مفهوم جدید از ارتباط بین طبیعت و انسان، بین محیط طبیعی و محیط انسان ساخته و همچنین نیاز به یک فرهنگ محیط زیستی جدید را مطرح می‌سازد. با توجه به حساسیت‌ها و نگرانی‌های ایجاد شده در زمینه‌ی بحران محیط زیست، دانشمندان بسیاری در جهان شیوه‌های متنوعی را برای کاهش آسیب‌های به وجود آمده برای زمین ارائه کرده‌اند. اما نکته‌ی قابل توجه این است که بسیاری از دانشمندان به جای اینکه تغییری در الگوهای رفتاری و انتخاب سبک زندگی جدید متناسب با تحولات محیط زیستی را پیشنهاد کنند به راه‌حلهای فناورانه روی آورده‌اند. در واقع همان‌طور که راجپوت و باجاج (۲۰۱۱) اشاره و تأکید می‌کنند «راه حل مشکلات محیط زیستی صرفاً بر دوش فناوری نیست». علی‌رغم اینکه امروزه فناوریهای پاک